

ОБГРУНТУВАННЯ

пропозицій Національного університету біоресурсів і природокористування України до проєкту постанови КМУ "Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти"

ОСВІТНІЙ СТУПІНЬ «ФАХОВИЙ МОЛОДШИЙ БАКАЛАВР»

Передбачити підготовку у сфері фахової передвищої освіти зі спеціальності D3 «Менеджмент та адміністрування», перейменувавши D3 «Менеджмент та підприємництво» у D3 «Менеджмент та адміністрування»

Згідно загальноприйнятої класифікації рівнів управління та груп менеджерів, розрізняють поняття «молодший менеджер», рівню якого в Класифікаторі професій ДК 003:2010 відповідає професія «Адміністратор» за різними видами діяльності. Ці професії віднесені переважно до 3 розділу класифікаційних угруповань, що потребують підготовки на рівні фахової передвищої освіти. Саме менеджери молодшої ланки здійснюють контроль за виконанням виробничих завдань, відповідають за безпосереднє використання матеріальних ресурсів тощо. Провідні коледжі ЄС та США забезпечують підготовку фахівців зі спеціальності «Менеджмент».

Вважаємо за необхідне надати можливість здійснювати підготовку за спеціальністю D3 «Менеджмент та адміністрування» (0413 «Management and administration» ISCED) на рівні фахового молодшого бакалавра.

Передбачити підготовку у сфері фахової передвищої освіти зі спеціальності D6 «Підприємництво та торгівля», перейменувавши D6 «Торгівля» у D6 «Підприємництво та торгівля»

Здійснення підприємницької діяльності може реалізовуватись на основі інтегральних компетентностей 5 рівня Національної рамки кваліфікацій У більшості випадків підприємницьку діяльність громадяни здійснюють самостійно у організаційно-правовій формі «Фізична особа – підприємець». Підготовка таких кваліфікованих фахівців цілком можлива шляхом опанування 120 кредитів, що відповідає рівню фахової передвищої освіти.

Це підтверджується міжнародним досвідом, наприклад у Польщі на аналогічну спеціальність можна вступати після 9 класів до так званих Професійних шкіл I ступеня (3 роки навчання), або до технікуму (5 років навчання після 9 класу). Це такі заклади: Комплекс шкіл імені Яна Віткевича в Казімежі-Дольному, Комплекс сільськогосподарських шкіл в Кіянах. Навчання в цих закладах безкоштовне.

У зв'язку з цим пропонуємо передбачити у Переліку можливість здійснення підготовки фахівців оновленої спеціальності D6 «Підприємництво та торгівля» на рівні фахової передвищої освіти.

Вважаємо необхідним залишити окремою спеціальністю «Підприємництво та торгівля» виокремивши її в новому Переліку шифром «D», «Бізнес, управління та право» під кодом D6.

Вважаємо за необхідне надати можливість здійснювати підготовку за спеціальністю D6 «Торгівля та підприємництво» (0416 «Wholesale and retail sales» ISCED) на рівні фахового молодшого бакалавра.

Передбачити підготовку у сфері фахової передвищої освіти зі спеціальності D8 Право

Згідно проєкту Переліку, визначення відповідності спеціальності вищої та фахової передвищої освіти 081 «Право» спеціальності D7 «Секретарська та офісна справа, документознавство» (0415 «Secretarial and office work») не є коректним, оскільки це класифікаційне угруповання працівників згідно Класифікатора професій ДК 003:2010 відноситься до 4 розділу – технічні службовці, що потребує не вищої чи фахової передвищої, а професійно-технічної освіти.

Спеціальність D8 «Право» відповідає спеціальності 081 «Право» є співрозмірним 5-8 рівням Національної рамки кваліфікацій. Проте у проєкті Переліку для спеціальності D8 «Право» (0421 «Law») не передбачено можливість здобувати її на 5 рівні НРК – освітньо-професійному ступені фахового молодшого бакалавра. Ця норма є дискримінаційною, такою що порушує принцип рівності у доступі до освіти, і не передбачена жодними нормами Міжнародної стандартної класифікації освіти ISCED - F 2013.

Вважаємо за необхідне надати можливість здійснювати підготовку за спеціальністю D8 «Право» (0421 «Law» ISCED) на рівні фахового молодшого бакалавра.

Спеціальність 123 «Комп'ютерна інженерія» пропонується внести у редакції F6 «Комп'ютерна інженерія», а не у редакції G9 «Комп'ютерна інженерія»

Вважаємо за необхідне у проєкті Переліку спеціальність G9 «Комп'ютерна інженерія» із галузі знань G «Інжиніринг, виробництво та будівництво» перенести з шифром F6 «Комп'ютерна інженерія» до галузі F «Інформаційні технології», оскільки компетентності випускника даної спеціальності 0612 Database and network design and administration, за Міжнародною стандартною класифікацією освіти, більше відповідають галузі F «Інформаційні технології».

Передбачити підготовку у сфері фахової передвищої освіти зі спеціальності G21 Геодезія та землеустрій

Класифікація ISCED - F 2013 розділяє компетентності з геодезії (Geodesy) в деталізовану галузь 0532 Earth sciences (Науки про землю) та компетентності з картографії та землеустрою (Cartography/Land surveying) в іншу галузь – 0731 Architecture and town planning (Архітектура та містобудування).

Нині, головний стейкхолдер – роботодавці, що потребують фахівця, який буде володіти компетентностями, як з вимірювання земельних ділянок, так і їх подальшого впорядкування. Поділ цих основоположних результатів навчання між освітніми програмами різних спеціальностей призведе до втрати можливості працевлаштуватися випускникам з одного боку, та необхідності збільшувати витрати коштів, в тому числі державних та регіональних замовників, на підготовку кваліфікованого фахівця галузі.

Вважаємо необхідним додати до переліку галузей знань і спеціальностей, окремим пунктом спеціальність G21 «Геодезія та землеустрій», що відповідає у Міжнародній стандартній класифікації освіти галузі 0731 Architecture and town planning. Передбачити підготовку фахівців за спеціальністю G21 «Геодезія та землеустрій» на рівні освіти «Фаховий молодший бакалавр».

204 «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва» пропонується віднести до спеціальності Н4, назву якої подати як «Науки про тварин» замість «Тваринництво»

Хочемо зазначити, що інтерпретація назви спеціальності «Тваринництво» є не зовсім коректними та не відображає всієї повноти підготовки фахівців, оскільки насправді вона несе обмежений якісний зміст щодо підготовки фахівця порівняно з назвою «Науки про тварин» (Animal science), яка передбачає освітню та наукову діяльність пов'язану із розведенням, генетикою, годівлею та вирощуванням тварин, включаючи, але не обмежуючись, м'ясну худобу, молочну худобу, коней, птицю, овець, свиней, бджіл, кролів, пушних звірів та інших. Технолог-зоотехнік застосовує принципи біологічних, фізичних і соціальних наук до проблем, пов'язаних із виробництвом та управлінням тваринництвом. Зоотехнія також займається харчовими продуктами тваринного походження та їх первинною переробкою: м'ясом, молочними продуктами, яйцями, медом та іншими. Крім того, зоотехнія займається аспектами тварин-компаньйонів, включаючи їхнє харчування, догляд і добробут.

Для максимальної адаптації у підготовці фахівців з технології і переробки продукції тваринництва до Стандартів європейської системи освіти та надання можливості здійснювати наукові й прикладні дослідження, вважаємо за необхідне включити спеціальність 204 «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва» у сфері фахової передвищої освіти в редакції Н4 «Науки про тварин» замість Н4 «Тваринництво».

208 «Агроінженерія» пропонується подати в редакції Н9 «Агроінженерія»

Залишити в галузі знань Н «Сільське, лісове, рибне господарство та ветеринарна медицина» спеціальність Н9 «Агроінженерія» з відповідністю кодам МСКО: 0712 Environmental protection technology, 0788 Inter-disciplinary programmes and qualifications involving engineering, manufacturing and construction, 0888 Inter-disciplinary programmes and qualifications involving agriculture, forestry, fisheries and veterinary. За результатами вступної кампанії 2023 року спеціальність «Агроінженерія» має лідируючі позиції за кількістю заяв вступників на здобуття ОПС «Фаховий молодший бакалавр» у галузі знань 20 «Аграрні науки та продовольство». В Україні існує постійна прогнозована потреба у фахівцях зі спеціальності «Агроінженерія» в галузях АПК, яка значно перевищує потребу в інженерних кадрах підприємств сільськогосподарського машинобудування. Кількість суб'єктів господарювання, які здійснюють свою діяльність у сферах виробництва сільськогосподарської продукції (із використанням сучасних механізованих технологій), а також обслуговування, продажу, ремонту та технічного сервісу машин і обладнання АПК значно перевищує кількість суб'єктів господарювання, які здійснюють діяльність у сфері сільськогосподарського машинобудування, що свідчить про стабільну потребу економіки України у фахівцях спеціальності «Агроінженерія», критично важливу для післявоєнного відновлення нашої держави. Для України, як одного з провідних світових виробників та експортерів сільськогосподарської продукції, підготовка вітчизняних фахівців фахової передвищої освіти спеціальності «Агроінженерія» у необхідній кількості є питанням національної безпеки.

Вважаємо за необхідне включити спеціальність 208 «Агроінженерія» у сфері фахової передвищої освіти до нового переліку як Н9 «Агроінженерія».

Передбачити підготовку у сфері фахової передвищої освіти зі спеціальності І7 Соціальна робота та консультування

Збереження підготовки фахових молодших бакалаврів за спеціальністю І7 «Соціальна робота та консультування» має велике загальнонаціональне значення. Соціальний працівник є посередником між державою, бізнесом і суспільством, який об'єднує різних спеціалістів для вирішення соціальних проблем населення, що вкрай необхідно нашій державі в умовах воєнного стану. Реабілітація ветеранів, догляд за людьми похилого віку та інвалідами, дітьми-сиротами та підлітками без батьківського піклування – це не лише прерогатива фахівця з вищою освітою. Фахові коледжі України мають значний досвід та кваліфікований кадровий потенціал для підготовки фахівців з соціальної роботи та консультування на рівні фахового молодшого бакалавра.

Вважаємо за необхідне надати можливість здійснювати підготовку за спеціальністю І7 «Соціальна робота та консультування» (0921 Care of the elderly and of disabled adults, 0922 Child care and youth services, 0923 Social work and counselling) на рівні фахового молодшого бакалавра.

Передбачити підготовку у сфері фахової передвищої освіти зі спеціальності К9 «Автомобільний транспорт» (замість 274 «Автомобільний транспорт»)

Підготовка фахових молодших бакалаврів зі спеціальності 274 «Автомобільний транспорт» має важливе значення для післявоєнної відбудови країни. Після руйнування національної економіки та логістики саме фахівці даної галузі необхідні для відновлення всіх сфер економіки. Проект Переліку передбачає підготовку фахівців з морського та внутрішнього водного транспорту, авіаційного, залізничного транспорту а з автомобільного транспорту – лише починаючи з освітнього ступеня «Бакалавр».

Передбачити підготовку фахівців за спеціальністю К9 «Автомобільний транспорт» (1041 «Transport service») на рівні освіти «Фаховий молодший бакалавр».

Передбачити підготовку у сфері фахової передвищої освіти зі спеціальності К9 «Автомобільний транспорт» (замість 275 «Транспортні технології»)

Підготовка фахових молодших бакалаврів зі спеціальності 275 «Транспортні технології» має важливе значення для післявоєнної відбудови країни. Після руйнування національної економіки та логістики саме фахівці даної галузі необхідні для відновлення всіх сфер економіки. Проект Переліку не передбачає підготовку фахівців з транспортних технологій, а це особливо важливо, оскільки саме фахівці середньої ланки будуть займатись післявоєнним відновленням автомобільних артерій країни та розбудовувати її логістичну систему.

Вважаємо за необхідне надати можливість здійснювати підготовку за спеціальністю К9 «Автомобільний транспорт», (1041 «Transport service») на рівні фахового молодшого бакалавра.

ОСВІТНІЙ СТУПІНЬ «БАКАЛАВР»

D3 «Менеджмент та підприємництво» перейменувати у D3 «Менеджмент та адміністрування»

Об'єднання спеціальностей «Менеджмент» і «Підприємництво» у форматі однієї назви, на нашу думку, є недоцільним, оскільки це абсолютно різні поняття, види діяльності та спеціальності. Навіть у підручниках з менеджменту автори та науковці завжди наводять відмінності між менеджером та підприємцем. Міжнародна стандартна класифікація освіти (ISCED-F 2013) 0413 Management and administration максимально чітко передає специфіку назви, яку університет пропонує внести до редакції проекту Постанови КМУ "Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти" (далі – Перелік).

076 «Підприємництво та торгівля»: пропонується внести у редакції D6 «Підприємництво та торгівля»

У Міжнародній стандартній класифікації освіти (ISCED-F 2013), на що спираються розробники проекту Переліку, спеціальність «Підприємництво (Entrepreneurship)» виділяється як окрема програма та кваліфікація у рамках галузі 041 «Бізнес і адміністрування (Business and administration)», а саме 0413 Entrepreneurship (Додаток III, де наведено алфавітний і цифровий перелік предметів і галузей. Вказаний перелік містить більше прикладів назв, ніж зазначено у описах самих полів, а також там зведено всі можливі коди полів та їх місця у класифікаційній ієрархії). Вивчення досвіду кращих зарубіжних закладів вищої освіти свідчить, що підготовка фахівців за спеціальністю «Підприємництво» здійснюється у більшості провідних університетів Європи та США; зокрема, в університеті штату Айова, Чиказькому університеті (США); Кембриджському університеті (Великобританія), Школі менеджменту ім. Отто Бейсхайма (Німеччина) тощо. Тому об'єднання спеціальностей є недоцільним, оскільки це абсолютно різні поняття, види діяльності та спеціальності. Навіть у підручниках з менеджменту автори та науковці завжди наводять відмінності між менеджером та підприємцем. Окрім того, у запропонованому Переліку не передбачена підготовка фахівців за даною спеціальністю на освітніх рівнях «Фахового молодшого бакалавра» і «Молодшого бакалавра», що спричинить зникнення спеціальностей 073 та 076, за якими (відповідно до освітньо-професійних програм) здійснюється підготовка на рівні фахової передвищої освіти, що не відповідає ЗУ "Про фахову передвищу освіту", Ліцензійним умовам провадження освітньої діяльності, НПА які регламентують акредитацію ОПП, наявним ліцензіям та сертифікатам про акредитацію (з відповідними строками) тощо.

Вважаємо необхідним залишити окремою спеціальністю «Підприємництво та торгівля» виокремивши її в новому Переліку шифром «D», «Бізнес, управління та право» під кодом D6.

081 «Право»: пропонується внести у редакції D8 «Право»

Встановлено, що відповідно до Міжнародної стандартної класифікації освіти підготовка фахівців у галузі «Право» здійснюється за кодом 0421 Law. У запропонованому Переліку спеціальність віднесено до галузі знань D «Бізнес, управління та право», код D8 «Право». Університет підтримує таке бачення. Водночас, інформуємо, що галузь «Право» у таблиці відповідності Переліку також віднесена до шифру D 7 «Секретарська та офісна справа, документознавство». Вважаємо, що з цим не можна погодитись – інша галузь – D8 «Право» передбачає підготовку юриста, а не секретаря, офіс-менеджера чи документознавця. Проект постанови передбачає лише один рівень підготовки – «Фаховий молодший бакалавр», який не відповідає стандарту підготовки спеціальності 081 Право, де такий рівень підготовки взагалі відсутній.

101 «Екологія»: пропонується внести у редакції Е2 «Екологія», а не у редакції Е2 «Географія та екологія»

Екологія – перш за все, наука про живе та взаємодію його з навколишнім середовищем. Ставити ж навколишнє середовище на чільне місце абсолютно неправильно, бо розгляд одного лише середовища без живих організмів, популяцій, угруповань і екосистем, і без людини у тому числі, просто втрачає будь-який сенс.

Саме такій підхід вбачається у запропонованому проекті Переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від Х.Х.2023 № Х (Перелік 2023), Переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 06.11.2015 № 266 (Перелік 2015). Всесвітньо визнаний еколог Ю. Одум дав найкоротше і, на його погляд, найспеціальніше визначення: "Екологія – це біологія навколишнього середовища". Вітчизняними і зарубіжними вченими давно доведено, що предметом вивчення екології є системи вище організмового рівня – популяції і угруповання, тобто екологія вивчає сукупність живих організмів, які взаємодіють між собою, утворюючи з оточуючим середовищем певну єдність (систему), в межах якої здійснюється процес трансформації енергії і органічної речовини.

З урахуванням ситуації, що склалася в нашій країні, сучасну екологію можна поділити на дві частини:

- 1) класична екологія або біоекологія;
- 2) прикладна екологія та охорона навколишнього середовища.

Відповідні «екології» вже увійшли як у цілому, так і своїми розширеними підрозділами в різні освітні програми вищих навчальних закладів, за якими готують бакалаврів і магістрів в Україні. При цьому класична екологія була і залишається науковою базою охорони навколишнього середовища чи охорони природи.

Прикладну екологію та охорону навколишнього середовища можна визначити як галузь знань, що розробляє комплекс заходів, спрямованих на підтримання гармонії між соціумом і трьома середовищами в яких він знаходиться, і які він формує.

В такому випадку неприпустимим є намагання замінити базову біологічну підготовку фахівців-екологів іншими напрямками, зокрема географією, як пропонується в проекті. Основою підготовки екологів стане середовище існування, як предмет підготовки географів, а не живі організми (у т.ч. людина) які є основною ланкою екологічної взаємодії і взаємозалежності живого і неживого.

Таким чином, за умови затвердження даного проекту в частині підготовки зі спеціальності "екологія" підготовку з напрямку "географія" потрібно буде кардинально змінювати і включати до неї цикл біологічної підготовки, що, на наш погляд, є недоцільним і необґрунтованим.

Вважаємо за необхідне включити спеціальність «Екологія» до «Проекту...» нового переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої та фахової перед вищої освіти галузі знань «Природничі науки, математика і статистика» спеціальність «Екологія» відповідна деталізована

галузь за Міжнародною стандартною класифікацією освіти 0522 «Природне середовище та дика природа»

123 «Комп'ютерна інженерія»: пропонується внести у редакції F6 «Комп'ютерна інженерія», а не у редакції G9 «Комп'ютерна інженерія»

Вважаємо некоректним подання спеціальності 123 «Комп'ютерна інженерія», яка у чинному переліку спеціальностей віднесена до галузі 12 «Інформаційні технології», а за проектом нового Переліку – до галузі знань G «Інжиніринг, виробництво та будівництво». Спеціальність 123 «Комп'ютерна інженерія» доречно віднести до галузі знань «Інформаційні технології», до якої вже віднесено, зокрема, і спеціальність 121 «Інженерія програмного забезпечення», і спеціальність 122 «Комп'ютерні науки». Оскільки «комп'ютерна» система, за визначанням, має право так називатися у випадку, якщо вона містить і програмну, і апаратну складові. Тобто, це є кіберфізична система. У галузі ж знань G «Інжиніринг, виробництво та будівництво» фігурує виключно апаратна складова. Більше того, інженерією комп'ютерної системи є процес розроблення останньої, що включає, зокрема, етапи аналізу вимог, проектування (включаючи верифікацію), реалізації, валідації (зокрема шляхом тестування) отриманих результатів – як у розрізі програмної, так і у розрізі апаратної складових. І у цьому контексті важко відслідкувати зв'язок, і логічний ланцюжок, який би дозволяв асоціювати спеціальність 123 «Комп'ютерна інженерія» із галуззю знань G «Інжиніринг, виробництво та будівництво», де у назві фігурує, зокрема, складова «виробництво та будівництво».

Таким чином, у відповідності до вищезазначеного, вважаємо доцільним і необхідним відносити спеціальність 123 «Комп'ютерна інженерія» саме до галузі знань F «Інформаційні технології», а не до галузі знань G «Інжиніринг, виробництво та будівництво».

162 «Біотехнології та біоінженерія»: пропонується внести до E9 «Біотехнології та біоінженерія», а не об'єднувати 2 спеціальності у форматі G2 «Біотехнології, біоінженерія та біомедична інженерія»

Метою освітньо-професійної програми 162 «Біотехнології та біоінженерія» є підготовка фахівців, здатних до комплексного виконання проектно-технологічних розрахунків та здійснення виробничо-технологічних робіт, що пов'язані з використанням біологічних агентів та продуктів їхньої життєдіяльності. Фахівці набувають компетентностей: розробки технологій створення культури клітин та тканин як біологічних систем, модифікації геному рослин та мікроорганізмів з метою покращення їх якісних характеристик та властивостей, розширення генетичного різноманіття; здатність до координування біохімічних та біофізичних процесів розмноження, росту і розвитку клітин, моделювання та створення організмів з новими метаболічними властивостями, оптимізації отримання деяких.

Вважаємо за необхідне включити спеціальність «Біотехнології та біоінженерія» до «Проекту...» нового переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої та фахової перед вищої освіти галузі знань «Природничі науки, математика і статистика» спеціальність «Біотехнології та біоінженерія» відповідна деталізована галузь за Міжнародною стандартною класифікацією освіти 0512 «Біохімія (клітинні і генні технології)».

174 «Автоматизація, комп'ютерно-інтегровані технології та робототехніка»: пропонується внести G6 «Електроніка, електронні комунікації та радіотехніка, авіоніка» замість G6 «Електроніка, авіоніка та автоматизація», а замість G10 «Комп'ютерно-інтегровані технології, дистанційне керування та робототехніка» подати у редакції G10 «Комп'ютерно-інтегровані технології, автоматизація та робототехніка»

Кафедра автоматики та робототехнічних систем ім. академіка І.І. Мартиненка має багаторічний успішний досвід підготовки фахівців зі спеціальності 174 «Автоматизація, комп'ютерно-інтегровані технології та робототехніка» та підтримує зв'язки з профільними кафедрами провідних технічних закладів вищої освіти України та зарубіжжя. На підставі обговорення проекту Переліку з колегами із інших установ пропонуємо *внести у новій редакції спеціальність G6 «Електроніка, електронні комунікації та радіотехніка, авіоніка» замість редакції проекту Переліку G6 «Електроніка, авіоніка та автоматизація». А також подати у новій редакції спеціальність G10 «Комп'ютерно-інтегровані технології, автоматизація та робототехніка» замість редакції у проекті Переліку G10 «Комп'ютерно-інтегровані технології, дистанційне керування та робототехніка».*

193 «Геодезія та землеустрій»: пропонується подати в редакції G21 Геодезія та землеустрій

Згідно проекту Переліку спеціальність 193 «Геодезія та землеустрій» (чинна постанова Кабінету Міністрів України, перелік спеціальностей 2015 р.) пропонується об'єднати із спеціальністю G19 «Архітектура та містобудування». Такі дії потребують негайної уваги і невідкладного втручання, адже світовий та європейський досвід підкреслює суттєву різницю у підготовці та освітніх стандартах між професійними інженерами землевпорядниками/геодезистами та архітекторами/містобудівниками в закладах освіти.

По-перше, як землевпорядники, так і архітектори роблять значний внесок у розвиток міст та інфраструктури. Проте, землевпорядники і геодезисти забезпечують необхідну основу для точного вимірювання земельних ділянок й за межами населених пунктів, займаються встановленням меж, створенням геоданих, приймають проектні рішення з просторового розвитку територій, а також реалізують їх (у тому числі й архітектурні рішення). Підготовка архітекторів переважно зосереджена на принципах проектування, естетиці та просторовій функціональності. Незважаючи на те, що ці

аспекти, безсумнівно, важливі, навчання часто не вистачає необхідної основи точного вимірювання землі, визначення меж власності та топографічного аналізу, які є наріжними каменями землеустрою і земельного кадастру. Нехтування цими особливостями у професіях може призвести у подальшому до помилок у плануванні, проектуванні та будівництві.

По-друге, архітектори значною мірою покладаються на точні геодезичні дані для створення проєктів, які відповідають обмеженням фізичного середовища. Такі дані створюють і надають тільки землевпорядники/геодезисти, але створюють вони ці дані не лише для галузі будівництва, а й сільського, лісового господарства, об'єктів критичної інфраструктури, забезпечують військових топографічною й картографічною основою, промисловість і видобувну галузь, сферу земельних відносин та ін. При цьому у кожній сфері є свої особливості виконання землевпорядних і геодезичних робіт, нехтування якими призведе до неоптимальних результатів.

По-третє, на інженерів-землевпорядників покладено важливу відповідальність за точні вимірювання і збір просторових даних. Їхня ретельна підготовка надає їм навичок, щоб переконатися, що межі власності точно встановлені, внесені до Державного земельного кадастру, а будівельні проєкти відповідають географічним особливостям території. З іншого боку, архітекторам може бракувати ретельної підготовки, необхідної для ефективної інтерпретації та використання даних обстеження, що призводить до недосконалих проєктів.

По-четверте, технічні навички і знання, необхідні для землевпорядників і геодезистів, виходять за рамки звичайного просторового розуміння. Їхня підготовка охоплює володіння передовими геодезичними інструментами, геопросторовими технологіями та методами аналізу даних.

По-п'яте, на землевпорядників покладено важливі юридичні та етичні зобов'язання щодо захисту прав власності, систем землеволодіння та громадської безпеки. Їхня підготовка гарантує, що вони добре обізнані з правовими нормами та етичними особливостями, що оточують землеволодіння та землекористування. Архітекторам може бракувати такого всебічного розуміння, що потенційно може призвести до конфліктів щодо землекористування, судових спорів і погіршити добробут громад.

Поряд з тим, у багатьох європейських закладах освіти підготовка фахівців з архітектури та землеустрою/геодезії здійснюється за окремими спеціальностями. Для прикладу можна навести такі університети:

1. Вармінсько-Мазурський університет в Ольштині (Польща), ОП «Геодезія і картографія»

http://wg.uwm.edu.pl/sites/default/files/public/uploads/others/efekty/tresci_ksztalcenia1.pdf;

2. Університет Вітовта Великого (Литва), ОП «Водна та земельна інженерія» https://zua.vdu.lt/wp-content/uploads/2022/11/BS_Water-and-Land-Engineering.pdf;

3. Вроцлавський природничий університет (Польща), ОП «Геодезія і картографія» <https://syllabus.upwr.edu.pl/pl/5/1/4/3/47?masterElement=3>;

4. Ганноверський університет імені Лейбніца (Федеративна Республіка Німеччина), ОП «Геодезія та геоінформатики» <https://qis.verwaltung.uni->

hannover.de/qisserver/rds?state=wtree&search=1&trex=step&root120231=173573%7C172216%7C171897&P.vx=lang;

5. Штутгартський університет (Федеративна Республіка Німеччина), ОП «Геодезія та геоінформатики» <https://www.uni-stuttgart.de/studium/bachelor/geodaesie-und-geoinformatik-b.sc./>;

6. Технологічний університет Брно, Чеський технічний університет у Празі (Чеська Республіка), ОП «Геодезія і картографія» <https://www.fce.vutbr.cz/prostudenty/studijni-programy/geodezie-a-kartografie-8564/>.

Тому, щоб задовольнити потреби держави у підготовці фахівців, затребуваних на ринку праці, та ефективно використовувати їх у вирішенні завдань відбудови зруйнованих військовою агресією поселень і комунікацій, рекультивації порушених земель, вирішенні проблем землевпорядкування, кадастру, ринку земель, забезпечення раціонального природокористування та охорони природи, доповнити проєкти Переліку та додати спеціальність в редакції G21 Геодезія та землеустрій.

202 «Захист і карантин рослин»: пропонується внести до Н8 «Захист і карантин рослин», а не в Н1 «Агрономія»

Послаблення уваги до захисту і карантину рослин в Україні може призвести до різкого погіршення фітосанітарної та екологічної ситуації із зменшенням урожаю та погіршенням якості фітопродукції. Крім того, збільшення із року в рік об'ємів імпорту та транзиту продуктів рослинного походження, особливо із країн, мало вивчених у фітосанітарному відношенні, створює передумови щодо постійної загрози завезення на територію України нових адвентивних видів організмів. Така ситуація вимагає підготовки високопрофесійних фахівців із ентомології, фітопатології, мікології на основі новітніх знань та інформаційних технологій. Шкідливі види організмів різних систематичних груп (понад 10000 видів комах, 840 видів кліщі, 4200 видів нематод, 20000 видів збудників захворювань грибкових, бактеріальних, вірусних, а також 3000 видів бур'янів) потребують обґрунтованого застосування видоспецифічних засобів захисту рослин у залежності від стадії розвитку, способу поширення, репродуктивної здатності і особливостей розмноження та чітко регламентованих пестицидів у залежності від виду рослин, їх фази вегетації та безпечності норм застосування для навколишнього середовища.

Специфіка спеціальності «Захист і карантин рослин» полягає у підготовці ентомологів, фітопатологів, гербологів, нематологів, мікробіологів, які займаються вивченням комплексу поширених в Україні та карантинних видів шкідників, збудників хвороб, бур'янів, чисельність яких у сотні разів перевищують кількість шкідливих організмів у медицині та ветеринарії.

Характерно, що ряд всесвітньо відомих Університетів світу (Університет штату Вашингтон, Оклахома; Університет штату Тенесі, США, University of Tennessee Knoxville та інші) готують фахівців за окремими спеціалізаціями (ентомологія, фітопатологія).

Вважаємо за необхідне включити спеціальність «Захист і карантин рослин» до «Проекту...» нового переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої та фахової передвищої освіти галузі знань «Сільське, лісове, рибне господарство та ветеринарна медицина» спеціальність «Захист і карантин рослин» відповідна деталізована галузь за Міжнародною стандартною класифікацією освіти 0511 «Біологія (ентомологія, фітопатологія)».

203 «Садівництво, плодоовочівництво та виноградарство»: пропонується подати в редакції Н7 «Плодоовочівництво»

Напрямок вирощування плодів, овочів відкритого і закритого ґрунту та винограду є одним з провідних в аграрному секторі світової економіки, в т. ч. нашої держави. Він сформований в підгалузь сільськогосподарського виробництва, що зумовлено особливостями виробничих умов, наявністю відмінних засобів механізації виробничих процесів, енергетичного та теплотехнічного забезпечення, яке суттєво відрізняє його від інших спеціальностей сільськогосподарського виробництва, що потребує від фахівців специфічних знань та вмінь для їх реалізації. Спеціалісти спеціальності «Плодоовочівництво» користуються переважною потребою на сьогоденному ринку праці. Ґрунтово-кліматичні умови України сприятливі для виробництва плодоовочевої продукції і винограду та дозволяють забезпечити ними не лише населення нашої країни, а і здійснювати експорт цієї продукції. У проблемі збільшення виробництва овочів відкритого та закритого ґрунту, плодів і винограду визначальним чинником є кадрове забезпечення фахівцями, які володіють сучасними капіталомісткими технологіями.

Відповідно до проекту Переліку відсутня спеціальність 203 «Садівництво та виноградарство» (яка була у постанові КМУ від 29.04.2015 року №256 Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти). У запропонованому проекті Переліку передбачена тільки спеціальність Н1 "Агрономія", згідно навчального плану якого основна увага приділяється вирощуванню польових культур. Проте, підгалузі садівництва, овочівництва відкритого і закритого ґрунту, виноградарства мають ряд суттєвих особливостей, як було уже зазначено, зумовлених різноманітністю культивованих об'єктів, у тому числі багаторічних, з кардинально відмінними технологіями вирощування, спеціалізованими машинами і механізмами, енергетичним та теплотехнічним обладнанням, які загальноагрономічні кафедри здебільшого не враховують, що робить необхідним освоєння майбутніми спеціалістами ряду додаткових дисциплін. Відсутність у новому проекті Переліку спеціальностей у галузі плодоовочівництва і виноградарства майже закриває можливість підготовки висококваліфікованих фахівців для садівництва, овочівництва відкритого і закритого ґрунту та виноградарства, а також спеціалістів із контролю за асортиментом та якістю плодоовочевої продукції при надходженні її від виробника до споживача.

Пропонуємо включити до переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти спеціальність Н7 «Плодоовочівництво» у галузь знань Н Сільське, лісове, рибне господарство та ветеринарна медицина.

204 «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва»: пропонується внести до спеціальності Н4, назву якої подати як Н4 «Науки про тварин» замість Н4 «Тваринництво»

Факультет тваринництва та водних біоресурсів НУБіП України із 100-річною історією є лідером у підготовці фахівців з технології виробництва і переробки продукції тваринництва, водних біоресурсів та аквакультури для нашої держави. У своєму складі має 74 науково-педагогічних працівників, з яких 95% мають вчені звання і ступені, в т.ч. 20 докторів наук, професорів. Щорічно факультет має високий конкурс абітурієнтів та забезпечує якісну підготовку фахівців з використанням сучасних методик та потужної матеріально-технічної бази. На факультеті проводиться підготовка фахівців ОС «Бакалавр», ОС «Магістр» та ОС «Доктор філософії» за двома спеціальностями 204 «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва» та 207 «Водні біоресурси та аквакультура» 20 галузі знань Аграрні науки та продовольство.

Хочемо зазначити, що інтерпретація назви спеціальності «Тваринництво» є не зовсім коректними та не відображає всієї повноти підготовки фахівців, оскільки насправді вона несе обмежений якісний зміст щодо підготовки фахівця порівняно з назвою «Науки про тварин» (Animal science), яка передбачає освітню та наукову діяльність пов'язану із розведенням, генетикою, годівлею та вирощуванням тварин, включаючи, але не обмежуючись, м'ясну худобу, молочну худобу, коней, птицю, овець, свиней, бджіл, кролів, пушних звірів та інших. Технолог-зоотехнік застосовує принципи біологічних, фізичних і соціальних наук до проблем, пов'язаних із виробництвом та управлінням тваринництвом. Зоотехнія також займається харчовими продуктами тваринного походження та їх первинною переробкою: м'ясом, молочними продуктами, яйцями, медом та іншими. Крім того, зоотехнія займається аспектами тварин-компаньйонів, включаючи їхнє харчування, догляд і добробут.

Вважаємо за необхідне включити спеціальність 204 «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва» в інтерпретації «Науки про тварин» замість «Тваринництво».

208 «Агроінженерія»: пропонується подати в редакції Н9 «Агроінженерія»

Пропонується залишити у галузі знань Н «Сільське, лісове, рибне господарство та ветеринарна медицина» спеціальність Н8 «Агроінженерія» та відповідністю кодам МСКО: 0712 Environmental protection technology, 0788 Inter-disciplinary programs and qualifications involving engineering, manufacturing and construction, 0888 Inter-disciplinary programs and qualifications involving agriculture, forestry, fisheries and

veterinary. За результатами вступної кампанії 2023 року спеціальність «Агроінженерія» є другою за кількістю заяв вступників на здобуття ОС «Бакалавр» у галузі знань 20 «Аграрні науки та продовольство» та перевищує кількість заяв за галуззю знань 21 «Ветеринарія» (<https://osvita.ua/consultations/89708/>). В Україні існує постійна прогнозована потреба у фахівцях зі спеціальності «Агроінженерія» у галузях АПК, яка значно перевищує потребу в інженерних кадрах підприємств сільськогосподарського машинобудування. Кількість суб'єктів господарювання, які здійснюють свою діяльність у сферах виробництва сільськогосподарської продукції (із використанням сучасних механізованих технологій), а також обслуговування, продажу, ремонту та технічного сервісу машин та обладнання АПК значно перевищує кількість суб'єктів господарювання, які здійснюють діяльність в галузі с.-г. машинобудування, що свідчить про стабільну потребу економіки України у фахівцях з «Агроінженерії», критично важливу для післявоєнного відновлення нашої держави. Так, у 2023 р. кількість вступників на освітні програми бакалаврату спеціальності «Агроінженерія» (3730 поданих заяв) становила понад 75% від кількості вступників на освітні програми спеціальності «Галузеве машинобудування» (4868 заяв). Провідні університету ЄС та США забезпечують підготовку фахівців зі спеціальності «Агроінженерія» («Agricultural Engineering»), наприклад, дослідницькі університети Вайнштефан-Тріздорф, Німеччина (<https://www.hswt.de/studium/studienangebot/bachelor/agrartechnik>) та Університет штату Айова, США (<https://www.abe.iastate.edu/undergraduate-students/agricultural-engineering/ae-curricula/>). Спеціальність «Агроінженерія» («Agricultural Engineering») викладається у десятках університетів провідних країн світу (у США: <https://www.prepler.com/best-colleges-for-agricultural-engineering> та Європі: <https://www.bachelorstudies.com/bachelor/agricultural-engineering/europe>).

Для України, як одного з провідних світових виробників та експортерів сільськогосподарської продукції, підготовка вітчизняних фахівців спеціальності «Агроінженерія» у необхідній кількості є питанням національної безпеки.

Вважаємо за необхідне включити спеціальність 204 «Агроінженерія» в новий перелік як Н8 «Агроінженерія».

229 «Громадське здоров'я»: пропонується внести до І8 «Громадське здоров'я», а не К5 «Громадське здоров'я та охорона праці»

Відповідно до нового Переліку нами виявлено, що спеціальність 229 «Громадське здоров'я» віднесено до галузі знань К «Сервіси» та спеціальності К5 «Громадське здоров'я та охорона праці». Проте, здоров'я населення є однією з найбільших цінностей, необхідною умовою для соціально-економічного розвитку країни. Створення оптимальних умов для реалізації потенціалу кожної особи упродовж життя, досягнення європейських стандартів якості життя та благополуччя населення є одним із основних завдань, визначених Стратегією сталого розвитку “Україна — 2020”, схваленою Указом Президента України від 12 січня 2015 р. № 5, та частиною зобов'язань у рамках Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та

Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони.

Держава розглядає здоров'я населення як одну з найбільших цінностей, що є необхідним компонентом розвитку та соціально-економічного процвітання України. Саме тому створення оптимальних умов для реалізації потенціалу кожного громадянина впродовж усього життя та досягнення адекватних стандартів якості життя та благополуччя населення є одним із основних завдань Стратегії сталого розвитку «Україна–2020», затвердженої Указом Президента України від 12 січня 2015 року № 5, та частиною зобов'язань у рамках Угоди про асоціацію між Україною та ЄС. Збереження здоров'я та повноцінного життя громадян є однією з найважливіших цілей світової спільноти, що відображено у засадах європейської політики «Здоров'я-2020: основи Європейської політики в підтримку дій держави і суспільства в інтересах здоров'я і благополуччя». З огляду на це актуальною є комплексна реформа сфери громадського здоров'я, яка передбачає заходи, що вживає держава для попередження захворювань та збереження здоров'я своїх громадян.

Уряд схвалив Концепцію розвитку системи громадського здоров'я. Це допоможе створити єдину систему профілактичної медицини. Пріоритетом розвитку такої системи є принцип, при якому інтереси здоров'я мають враховуватися в усіх сферах державної політики. Це, зокрема, буде можливо через налагодження ефективного механізму співпраці з усіма центральними органами виконавчої влади, щоб обмінюватися інформацією про фактори, що впливають на стан здоров'я населення. Концепція визначає засади, напрями, завдання, механізми і строки розбудови системи громадського здоров'я з метою формування та реалізації ефективної державної політики для збереження та зміцнення здоров'я населення, збільшення тривалості та покращення якості життя, попередження захворювань, продовження активного, працездатного віку та заохочення до здорового способу життя шляхом об'єднання зусиль усього суспільства. Реалізація цього потребує висококваліфікованих фахівців для виконання завдань в галузі здоров'я людини, підготовку яких здійснює НУБіП України.

На сьогодні в країнах Європи та Північної Америки таких фахівців готують як на рівні бакалаврів, так і на рівні магістрів, а метою є практичне застосування наукових знань та технічних розробок для забезпечення здоров'я людини.

Тому, вважаємо за необхідне включити спеціальність 229 «Громадське здоров'я» до нового Переліку галузі знань I «Охорона здоров'я та соціальне забезпечення» спеціальність 18 «Громадське здоров'я» відповідна деталізована галузь за Міжнародною стандартною класифікацією освіти 0988 «Міждисциплінарні програми та кваліфікації, пов'язані з охороною здоров'я та соціальним забезпеченням».

241 «Готельно-ресторанна справа»: пропонується подати в редакції К2 «Готельно-ресторанна справа» замість редакції К2 «Готельно-ресторанна справа та громадське харчування»

У проєкті Переліку, доцільно залишити підготовку здобувачів на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти за спеціальністю «Публічне управління та адміністрування». У навчальних закладах країн Європейського Союзу готують бакалаврів у сфері публічного управління та адміністрування. Зокрема, у 2023 році відкриті набори для 16 бакалаврських програм <https://www.bachelorstudies.com/bachelor/public-administration/europe>. Зокрема, Латвійський університет природничих наук і технологій (Латвія) готує бакалаврів соціології організацій та публічного управління, Білкентський університет (Турція) – бакалаврів політології та публічного управління, Каунаський технологічний університет (Литва) – бакалаврів публічного управління, Університет де Віго (Іспанія) – бакалаврів з публічного управління та менеджменту, Університет Ніколя Тітулеску (Румунія) – бакалаврів публічного управління, Міжнародний коледж бізнесу (Албанія) – бакалаврів публічного управління, Інститут CEVRO (Чехія) – бакалаврів публічного управління, Університетський коледж ім. Павла Влодковича в Плоцьку (Польща) – бакалаврів публічного управління тощо.

Тому пропонуємо 241 «Готельно-ресторанна справа»: подати в редакції К2 «Готельно-ресторанна справа» замість редакції К2 «Готельно-ресторанна справа та громадське харчування».

242 «Туризм та рекреація»: пропонується подати в редакції К4 «Туризм та рекреація» замість редакції К4 «Подорожі, туризм та рекреація»

На громадське обговорення винесено проєкт Переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти. Кафедра готельно-ресторанної справи та туризму провела моніторинг освітніх програм підготовки бакалаврів і магістрів у закладах вищої освіти країн Європейського Союзу. У результаті встановлено, що в Університеті суспільно-природничих наук ім. Вінцента Поля в Любліні (<http://surl.li/fozvw>) підготовка здобувачів за вищезазначеними ступенями здійснюється за спеціальністю «Туризм і рекреація»; в Університеті прикладних соціальних наук, Литва (<http://surl.li/fozwn>) – за спеціальністю «Туризм і відпочинок», Берлінському міжнародному університеті прикладних наук, Німеччина (<https://www.bachelorstudies.com/BBA/Hospitality/>) – за спеціальністю «Туризм і гостинність»; Університеті готельного менеджменту та гастрономії в Познані, Польща (www.wshig.pl) – «Готель-гастрономія»; Школі готельно-туристичного бізнесу VATEL (Франція, https://www.vatel.fr/fr/ecole-hoteliere-nimes/presentation-vatel-nimes?utm_source=google_business&utm_medium=nimes) – «Готельний бізнес і туризм».

На підставі європейського досвіду підготовки фахівців і багаторічного вітчизняного досвіду формування освітньо-професійних програм для туристичного і готельно-ресторанного бізнесу, Класифікатора видів економічної діяльності, Класифікації галузей економіки України, Закону України «Про туризм», а також у зв'язку з тавтологією понять, кафедра пропонує викласти назву спеціальності К2 «Готельно-ресторанна справа та громадське харчування» у

такій редакції «Готельно-ресторанна справа» та спеціальність К4 «Подорожі, туризм та рекреація» у редакції «Туризм і рекреація».

281 «Публічне управління та адміністрування»: пропонується повернути можливість підготовки фахівців ОС «Бакалавр» та викласти у редакції D4 «Публічне управління та адміністрування»

Університет звертається з клопотанням залишити підготовку здобувачів на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти за спеціальністю «Публічне управління та адміністрування» у проєкті постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти». Наразі держава потребує близько 50 тис. державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування для роботи на деокупованих територіях України, які повинні забезпечити відновлення функціонування інфраструктури та надавати адміністративні послуги населенню. Скасування підготовки фахівців на бакалаврському рівні вищої освіти негативно вплине на формування кадрового резерву. Освітня програма, за якою здійснюється підготовка бакалаврів за спеціальністю «Публічне управління та адміністрування» в НУБіП України, є акредитованою (№ 4071, термін дії сертифіката до 1 липня 2028 р.). Якість освіти та системність у практико-орієнтованому навчанні в університеті досягається лише завдяки взаємодії зі здобувачами на трьох освітніх програмах підготовки бакалаврів, магістрів та докторів філософії за спеціальністю «Публічне управління та адміністрування».

Включити нову спеціальність І9 «Нутріціологія/дієтологія», яка на даний час є освітньою програмою у межах спеціальності 181 «Харчові технології»

Один із напрямків науки про харчування людини є нутріціологія. Нутріціологія – це інтегративна наука, яка вивчає поживні речовини та інші компоненти, що містяться у продовольчій сировині та продуктах харчування, їх дію і взаємодію, роль у підтримці здоров'я або виникненні захворювань, процеси споживання продуктів харчування. Вона досліджує мотиви вибору їжі людиною і вплив цього вибору на її здоров'я. Стосовно людини основне завдання нутріціології – забезпечення раціонального харчування, здатного впливати на регуляцію обмінних процесів і нормалізувати функції окремих органів і систем

Унікальність спеціальності полягає в тому, що: це одна із перших в Україні програм другого РВО; професійна підготовка фахівців здійснюється на вивченні взаємодії харчових речовин з організмом людини для отримання позитивних результатів такої взаємодії, зменшення ризику захворювань, поліпшення якості життя, збільшення його тривалості, покращення репродуктивної функції, досягнення кращих спортивних результатів; у здобувачів формуються здатності розробляти харчові продукти нового покоління на основі принципів комбінаторики і застосування безпечної, біологічно повноцінної сировини та пропагувати основні положення і

принципи раціонального харчування; здійснювати оцінку та корекцію раціону харчування людини.

Тому, підготовка фахівців із даної спеціальності є новим напрямком вищої освіти в Україні. Без сумніву, попит на таких спеціалістів постійно зростає разом із вдосконаленням вимог до сучасних харчових продуктів, створення яких передусім має базуватись на здійсненні корисного впливу для здоров'я споживачів. Таких фахівців за спеціальністю «Нутриціологія/дієтологія» готують у Польщі (Варшавський університет, Жешувський університет), у Франції (Ліонський університет; Вища школа сільського господарства та природничих наук (м. Ліль); Сорбонна), у США (Університет штату Пенсільванія; Університет Тафт, Гарвардська школа здоров'я (Бостон); у Швеції (Каролінський інститут), у Австрії (Віденський університет).

Вважаємо за необхідне включити спеціальність І9 «Нутриціологія/дієтологія» до «Проекту...» нового переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої та фахової передвищої освіти галузі знань І «Охорона здоров'я та соціальне забезпечення», відповідна деталізована галузь за Міжнародною стандартною класифікацією освіти 0915 «Терапія та реабілітація».

ОСВІТНІЙ СТУПІНЬ «МАГІСТР»

D3 «Менеджмент та підприємництво» перейменувати у D3 «Менеджмент та адміністрування»

Об'єднання спеціальностей «Менеджмент» і «Підприємництво» у форматі однієї назви, на нашу думку, є недоцільним, оскільки це абсолютно різні поняття, види діяльності та спеціальності. Навіть у підручниках з менеджменту автори та науковці завжди наводять відмінності між менеджером та підприємцем. Міжнародна стандартна класифікація освіти (ISCED-F 2013) 0413 Management and administration максимально чітко передає специфіку назви, яку університет пропонує внести до редакції проекту Переліку.

076 «Підприємництво та торгівля»: пропонується внести у редакції D6 «Підприємництво та торгівля»

У Міжнародній стандартній класифікації освіти (ISCED-F 2013), на що спираються розробники проекту Переліку спеціальність «Підприємництво (Entrepreneurship)», виділяється як окрема програма та кваліфікація у рамках галузі 041 «Бізнес і адміністрування (Business and administration)», а саме 0413 Entrepreneurship (Додаток III, де наведено алфавітний і цифровий перелік предметів та галузей. Вказаний перелік містить більше прикладів назв, ніж зазначено у описах самих полів, а також там зведено всі можливі коди полів та їх місця у класифікаційній ієрархії). Вивчення досвіду кращих зарубіжних закладів вищої освіти свідчить, що підготовка фахівців за спеціальністю «Підприємництво» здійснюється у більшості

провідних університетів Європи та США; зокрема, в університеті штату Айова, Чиказькому університеті (США); Кембриджському університеті (Великобританія), Школі менеджменту ім. Отто Бейсхайма (Німеччина) тощо. Тому об'єднання спеціальностей є недоцільним, оскільки це абсолютно різні поняття, види діяльності та спеціальності. Навіть у підручниках з менеджменту автори та науковці завжди наводять відмінності між менеджером та підприємцем. Окрім того, у запропонованому Переліку не передбачена підготовка фахівців за даною спеціальністю на освітніх рівнях «Фахового молодшого бакалавра» і «Молодшого бакалавра», що спричинить зникнення спеціальностей 073 та 076, за якими (відповідно до освітньо-професійних програм) здійснюється підготовка на рівні фахової передвищої освіти, що не відповідає ЗУ "Про фахову передвищу освіту", Ліцензійним умовам провадження освітньої діяльності, НПА які регламентують акредитацію ОПП, наявним ліцензіям та сертифікатам про акредитацію (з відповідними строками) тощо.

Вважаємо необхідним залишити окремою спеціальністю «Підприємництво та торгівля» виокремивши її в новому Переліку шифром «D», «Бізнес, управління та право» під кодом D6.

081 «Право»: пропонується внести у редакції D8 «Право»

Встановлено, що відповідно до Міжнародної стандартної класифікації освіти підготовка фахівців у галузі «Право» здійснюється за кодом 0421 Law. У запропонованому Переліку спеціальність віднесено до галузі знань D «Бізнес, управління та право», код D8 «Право». Університет підтримує таке бачення. Водночас, інформуємо, що галузь «Право» у таблиці відповідності Переліку також віднесена до шифру D 7 «Секретарська та офісна справа, документознавство». Вважаємо, що з цим не можна погодитись – інша галузь – D8 «Право» передбачає підготовку юриста, а не секретаря, офіс-менеджера чи документознавця. Проект постанови передбачає лише один рівень підготовки – «Фаховий молодший бакалавр», який не відповідає стандарту підготовки спеціальності 081 Право, де такий рівень підготовки взагалі відсутній.

101 «Екологія»: пропонується внести у редакції E2 «Екологія», а не у редакції E2 «Географія та екологія»

Екологія – перш за все, наука про живе та взаємодію його з навколишнім середовищем. Ставити ж навколишнє середовище на чільне місце абсолютно неправильно, бо розгляд одного лише середовища без живих організмів, популяцій, угруповань і екосистем, і без людини у тому числі, просто втрачає будь-який сенс.

Саме такий підхід вбачається у запропонованому проекті Переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від Х.Х.2023 № Х (Перелік 2023), Переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 06.11.2015 № 266 (Перелік 2015). Всесвітньо визнаний еколог Ю. Одум дав найкоротше

і, на його погляд, найспеціальніше визначення: "Екологія – це біологія навколишнього середовища". Вітчизняними і зарубіжними вченими давно доведено, що предметом вивчення екології є системи вище організмового рівня – популяції і угруповання, тобто екологія вивчає сукупність живих організмів, які взаємодіють між собою, утворюючи з оточуючим середовищем певну єдність (систему), в межах якої здійснюється процес трансформації енергії і органічної речовини.

З урахуванням ситуації, що склалася в нашій країні, сучасну екологію можна поділити на дві частини:

- 1) класична екологія або біоекологія;
- 2) прикладна екологія та охорона навколишнього середовища.

Відповідні «екології» вже увійшли як у цілому, так і своїми розширеними підрозділами в різні освітні програми вищих навчальних закладів, за якими готують бакалаврів і магістрів в Україні. При цьому класична екологія була і залишається науковою базою охорони навколишнього середовища чи охорони природи.

Прикладну екологію та охорону навколишнього середовища можна визначити як галузь знань, що розробляє комплекс заходів, спрямованих на підтримання гармонії між соціумом і трьома середовищами в яких він знаходиться, і які він формує.

В такому випадку неприпустимим є намагання замінити базову біологічну підготовку фахівців-екологів іншими напрямками, зокрема географією, як пропонується в проєкті. Основою підготовки екологів стане середовище існування, як предмет підготовки географів, а не живі організми (у т.ч. людина) які є основною ланкою екологічної взаємодії і взаємозалежності живого і неживого.

Таким чином, за умови затвердження даного проєкту в частині підготовки зі спеціальності "екологія" підготовку з напрямку "географія" потрібно буде кардинально змінювати і включати до неї цикл біологічної підготовки, що, на наш погляд, є недоцільним і необґрунтованим.

Вважаємо за необхідне включити спеціальність «Екологія» до «Проєкту...» нового переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої та фахової перед вищої освіти галузі знань «Природничі науки, математика і статистика» спеціальність «Екологія» відповідна деталізована галузь за Міжнародною стандартною класифікацією освіти 0522 «Природне середовище та дика природа».

123 «Комп'ютерна інженерія»: пропонується внести у редакції F6 «Комп'ютерна інженерія», а не у редакції G9 «Комп'ютерна інженерія»

Вважаємо некоректним подання спеціальності 123 «Комп'ютерна інженерія», яка у чинному переліку спеціальностей віднесена до галузі 12 «Інформаційні технології», а за проєктом нового Переліку – до галузі знань G «Інжиніринг, виробництво та будівництво». Спеціальність 123 «Комп'ютерна інженерія» доречно віднести до галузі знань «Інформаційні технології», до якої вже віднесено, зокрема, і спеціальність 121 «Інженерія програмного забезпечення», і спеціальність 122 «Комп'ютерні науки». Оскільки «комп'ютерна» система, за визначанням, має право так називатися у випадку,

якщо вона містить і програмну, і апаратну складові. Тобто, це є кіберфізична система. У галузі ж знань G «Інжиніринг, виробництво та будівництво» фігурує виключно апаратна складова. Більше того, інженерією комп'ютерної системи є процес розроблення останньої, що включає, зокрема, етапи аналізу вимог, проєктування (включаючи верифікацію), реалізації, валідації (зокрема шляхом тестування) отриманих результатів – як у розрізі програмної, так і у розрізі апаратної складових. І у цьому контексті важко відслідкувати зв'язок, і логічний ланцюжок, який би дозволяв асоціювати спеціальність 123 «Комп'ютерна інженерія» із галуззю знань G «Інжиніринг, виробництво та будівництво», де у назві фігурує, зокрема, складова «виробництво та будівництво».

Таким чином, у відповідності до вищезазначеного, вважаємо доцільним і необхідним відносити спеціальність 123 «Комп'ютерна інженерія» саме до галузі знань F «Інформаційні технології», а не до галузі знань G «Інжиніринг, виробництво та будівництво».

162 «Біотехнології та біоінженерія»: пропонується внести до E9 «Біотехнології та біоінженерія», а не об'єднувати 2 спеціальності у форматі G2 «Біотехнології, біоінженерія та біомедична інженерія»

Метою освітньо-професійної програми 162 «Біотехнології та біоінженерія» є підготовка фахівців, здатних до комплексного виконання проєктно-технологічних розрахунків та здійснення виробничо-технологічних робіт, що пов'язані з використанням біологічних агентів та продуктів їхньої життєдіяльності. Фахівці набувають компетентностей: розробки технологій створення культури клітин та тканин як біологічних систем, модифікації геному рослин та мікроорганізмів з метою покращення їх якісних характеристик та властивостей, розширення генетичного різноманіття; здатність до координування біохімічних та біофізичних процесів розмноження, росту і розвитку клітин, моделювання та створення організмів з новими метаболічними властивостями, оптимізації отримання деяких.

Вважаємо за необхідне включити спеціальність «Біотехнології та біоінженерія» до «Проєкту...» нового переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої та фахової перед вищої освіти галузі знань «Природничі науки, математика і статистика» спеціальність «Біотехнології та біоінженерія» відповідна деталізована галузь за Міжнародною стандартною класифікацією освіти 0512 «Біохімія (клітинні і генні технології)».

174 «Автоматизація, комп'ютерно-інтегровані технології та робототехніка»: пропонується внести G6 «Електроніка, електронні комунікації та радіотехніка, авіоніка» замість G6 «Електроніка, авіоніка та автоматизація», а замість G10 «Комп'ютерно-інтегровані технології, дистанційне керування та робототехніка» подати у редакції G10 «Комп'ютерно-інтегровані технології, автоматизація та робототехніка»

Кафедра автоматички та робототехнічних систем ім. академіка І.І. Мартиненка має багаторічний успішний досвід підготовки фахівців зі спеціальності 174 «Автоматизація, комп'ютерно-інтегровані технології та робототехніка» та підтримує зв'язки з профільними кафедрами провідних технічних закладів вищої освіти України та зарубіжжя. На підставі обговорення проєкту Переліку з колегами із інших установ пропонуємо *внести у новій редакції спеціальність G6 «Електроніка, електронні комунікації та радіотехніка, авіоніка» замість редакції проєкту Переліку G6 «Електроніка, авіоніка та автоматизація». А також подати у новій редакції спеціальність G10 «Комп'ютерно-інтегровані технології, автоматизація та робототехніка» замість редакції у проєкті Переліку G10 «Комп'ютерно-інтегровані технології, дистанційне керування та робототехніка».*

193 «Геодезія та землеустрій»: пропонується подати в редакції G21 Геодезія та землеустрій

Згідно проєкту Переліку спеціальність 193 «Геодезія та землеустрій» (чинна постанова Кабінету Міністрів України, перелік спеціальностей 2015 р.) пропонується об'єднати із спеціальністю G19 «Архітектура та містобудування». Такі дії потребують негайної уваги і невідкладного втручання, адже світовий та європейський досвід підкреслює суттєву різницю у підготовці та освітніх стандартах між професійними інженерами землепорядниками/геодезистами та архітекторами/містобудівниками в закладах освіти.

По-перше, як землепорядники, так і архітектори роблять значний внесок у розвиток міст та інфраструктури. Проте, землепорядники і геодезисти забезпечують необхідну основу для точного вимірювання земельних ділянок й за межами населених пунктів, займаються встановленням меж, створенням геоданих, приймають проєктні рішення з просторового розвитку територій, а також реалізують їх (у тому числі й архітектурні рішення). Підготовка архітекторів переважно зосереджена на принципах проєктування, естетиці та просторовій функціональності. Незважаючи на те, що ці аспекти, безсумнівно, важливі, навчання часто не вистачає необхідної основи точного вимірювання землі, визначення меж власності та топографічного аналізу, які є наріжними каменями землеустрою і земельного кадастру. Нехтування цими особливостями у професіях може призвести у подальшому до помилок у плануванні, проєктуванні та будівництві.

По-друге, архітектори значною мірою покладаються на точні геодезичні дані для створення проєктів, які відповідають обмеженням фізичного середовища. Такі дані створюють і надають тільки землепорядники/геодезисти, але створюють вони ці дані не лише для галузі будівництва, а й сільського, лісового господарства, об'єктів критичної інфраструктури, забезпечують військових топографічною й картографічною основою, промисловість і видобувну галузь, сферу земельних відносин та ін. При цьому у кожній сфері є свої особливості виконання землепорядних і геодезичних робіт, нехтування якими призведе до неоптимальних результатів.

По-третє, на інженерів-землевпорядників покладено важливу відповідальність за точні вимірювання і збір просторових даних. Їхня ретельна підготовка надає їм навичок, щоб переконатися, що межі власності точно встановлені, внесені до Державного земельного кадастру, а будівельні проекти відповідають географічним особливостям території. З іншого боку, архітекторам може бракувати ретельної підготовки, необхідної для ефективної інтерпретації та використання даних обстеження, що призводить до недосконалих проєктів.

По-четверте, технічні навички і знання, необхідні для землевпорядників і геодезистів, виходять за рамки звичайного просторового розуміння. Їхня підготовка охоплює володіння передовими геодезичними інструментами, геопросторовими технологіями та методами аналізу даних.

По-п'яте, на землевпорядників покладено важливі юридичні та етичні зобов'язання щодо захисту прав власності, систем землеволодіння та громадської безпеки. Їхня підготовка гарантує, що вони добре обізнані з правовими нормами та етичними особливостями, що оточують землеволодіння та землекористування. Архітекторам може бракувати такого всебічного розуміння, що потенційно може призвести до конфліктів щодо землекористування, судових спорів і погіршити добробут громад.

Поряд з тим, у багатьох європейських закладах освіти підготовка фахівців з архітектури та землеустрою/геодезії здійснюється за окремими спеціальностями. Для прикладу можна навести такі університети:

1. Вармінсько-Мазурський університет в Ольштині (Польща), ОП «Геодезія і картографія»

http://wg.uwm.edu.pl/sites/default/files/public/uploads/others/efekty/tresci_ksztalcenia1.pdf;

2. Університет Вітовта Великого (Литва), ОП «Водна та земельна інженерія»
https://zua.vdu.lt/wp-content/uploads/2022/11/BS_Water-and-Land-Engineering.pdf;

3. Вроцлавський природничий університет (Польща), ОП «Геодезія і картографія» <https://syllabus.upwr.edu.pl/pl/5/1/4/3/47?masterElement=3>;

4. Ганноверський університет імені Лейбніца (Федеративна Республіка Німеччина), ОП «Геодезія та геоінформатики» <https://qis.verwaltung.uni-hannover.de/qisserver/rds?state=wtree&search=1&trex=step&root120231=173573%7C172216%7C171897&P.vx=lang>;

5. Штутгартський університет (Федеративна Республіка Німеччина), ОП «Геодезія та геоінформатики» <https://www.uni-stuttgart.de/studium/bachelor/geodaesie-und-geoinformatik-b.sc./>;

6. Технологічний університет Брно, Чеський технічний університет у Празі (Чеська Республіка), ОП «Геодезія і картографія» <https://www.fce.vutbr.cz/pro-studenty/studijni-programy/geodezie-a-kartografie-8564/>.

Тому, щоб задовольнити потреби держави у підготовці фахівців, затребуваних на ринку праці, та ефективно використовувати їх у вирішенні завдань відбудови зруйнованих військовою агресією поселень і комунікацій, рекультивациі порушених земель, вирішенні проблем землевпорядкування, кадастру, ринку земель, забезпечення раціонального природокористування та

охорони природи, доповнити проєкти Переліку та додати спеціальність в редакції G21 Геодезія та землеустрій.

202 «Захист і карантин рослин»: пропонується внести до Н8 «Захист і карантин рослин», а не в Н1 «Агрономія»

Послаблення уваги до захисту і карантину рослин в Україні може призвести до різкого погіршення фітосанітарної та екологічної ситуації із зменшенням урожаю та погіршенням якості фітопродукції. Крім того, збільшення із року в рік об'ємів імпорту та транзиту продуктів рослинного походження, особливо із країн, мало вивчених у фітосанітарному відношенні, створює передумови щодо постійної загрози завезення на територію України нових адвентивних видів організмів. Така ситуація вимагає підготовки високопрофесійних фахівців із ентомології, фітопатології, мікології на основі новітніх знань та інформаційних технологій. Шкідливі види організмів різних систематичних груп (понад 10000 видів комах, 840 видів кліщі, 4200 видів нематод, 20000 видів збудників захворювань грибкових, бактеріальних, вірусних, а також 3000 видів бур'янів) потребують обґрунтованого застосування видоспецифічних засобів захисту рослин у залежності від стадії розвитку, способу поширення, репродуктивної здатності і особливостей розмноження та чітко регламентованих пестицидів у залежності від виду рослин, їх фази вегетації та безпечності норм застосування для навколишнього середовища.

Специфіка спеціальності «Захист і карантин рослин» полягає у підготовці ентомологів, фітопатологів, гербологів, нематологів, мікробіологів, які займаються вивченням комплексу поширених в Україні та карантинних видів шкідників, збудників хвороб, бур'янів, чисельність яких у сотні разів перевищують кількість шкідливих організмів у медицині та ветеринарії.

Характерно, що ряд всесвітньо відомих Університетів світу (Університет штату Вашингтон, Оклахома; Університет штату Тенесі, США, University of Tennessee Knoxville та інші) готують фахівців за окремими спеціалізаціями (ентомологія, фітопатологія).

Вважаємо за необхідне включити спеціальність «Захист і карантин рослин» до «Проекту...» нового переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої та фахової передвищої освіти галузі знань «Сільське, лісове, рибне господарство та ветеринарна медицина» спеціальність «Захист і карантин рослин» відповідна деталізована галузь за Міжнародною стандартною класифікацією освіти 0511 «Біологія (ентомологія, фітопатологія)».

203 «Садівництво, плодоовочівництво та виноградарство»: пропонується подати в редакції Н7 «Плодоовочівництво»

Напрямок вирощування плодів, овочів відкритого і закритого ґрунту та винограду є одним з провідних в аграрному секторі світової економіки, в т. ч. нашої держави. Він

сформований в підгалузь сільськогосподарського виробництва, що зумовлено особливостями виробничих умов, наявністю відмінних засобів механізації виробничих процесів, енергетичного та теплотехнічного забезпечення, яке суттєво відрізняє його від інших спеціальностей сільськогосподарського виробництва, що потребує від фахівців специфічних знань та вмінь для їх реалізації. Спеціалісти спеціальності «Плодоовочівництво» користуються переважною потребою на сьгоднішньому ринку праці. Ґрунтово-кліматичні умови України сприятливі для виробництва плодовоовочевої продукції і винограду та дозволяють забезпечити ними не лише населення нашої країни, а і здійснювати експорт цієї продукції. У проблемі збільшення виробництва овочів відкритого та закритого ґрунту, плодів і винограду визначальним чинником є кадрове забезпечення фахівцями, які володіють сучасними капіталомісткими технологіями.

Відповідно до проєкту Переліку відсутня спеціальність 203 «Садівництво та виноградарство» (яка була у постанові КМУ від 29.04.2015 року №256 Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти). У запропонованому проєкті Переліку передбачена тільки спеціальність Н1 "Агрономія", згідно навчального плану якого основна увага приділяється вирощуванню польових культур. Проте, підгалузі садівництва, овочівництва відкритого і закритого ґрунту, виноградарства мають ряд суттєвих особливостей, як було уже зазначено, зумовлених різноманітністю культивованих об'єктів, у тому числі багаторічних, з кардинально відмінними технологіями вирощування, спеціалізованими машинами і механізмами, енергетичним та теплотехнічним обладнанням, які загальноагрономічні кафедри здебільшого не враховують, що робить необхідним освоєння майбутніми спеціалістами ряду додаткових дисциплін. Відсутність у новому проєкті Переліку спеціальностей у галузі плодовоовочівництва і виноградарства майже закриває можливість підготовки висококваліфікованих фахівців для садівництва, овочівництва відкритого і закритого ґрунту та виноградарства, а також спеціалістів із контролю за асортиментом та якістю плодовоовочевої продукції при надходженні її від виробника до споживача.

Пропонуємо включити до переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти спеціальність Н7 «Плодоовочівництво» у галузь знань Н Сільське, лісове, рибне господарство та ветеринарна медицина.

204 «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва»: пропонується внести до спеціальності Н4, назву якої подати як Н4 «Науки про тварин» замість Н4 «Тваринництво»

Факультет тваринництва та водних біоресурсів НУБіП України із 100-річною історією є лідером у підготовці фахівців з технології виробництва і переробки продукції тваринництва та водних біоресурсів та аквакультури для нашої держави. У своєму складі має 74 науково-педагогічних працівників, з яких 95% мають вчені звання і ступені, в т.ч. 20 докторів наук, професорів. Щорічно факультет має високий конкурс

абітурієнтів та забезпечує якісну підготовку фахівців з використанням сучасних методик та потужної матеріально-технічної бази. На факультеті проводиться підготовка фахівців ОС «Бакалавр», ОС «Магістр» та ОС «Доктор філософії» за двома спеціальностями 204 «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва» та 207 «Водні біоресурси та аквакультура» 20 галузі знань Аграрні науки та продовольство.

Хочемо зазначити, що інтерпретація назви спеціальності «Тваринництво» є не зовсім коректними та не відображає всієї повноти підготовки фахівців, оскільки насправді вона несе обмежений якісний зміст щодо підготовки фахівця порівняно з назвою «Науки про тварин» (Animal science), яка передбачає освітню та наукову діяльність пов'язану із розведенням, генетикою, годівлею та вирощуванням тварин, включаючи, але не обмежуючись, м'ясну худобу, молочну худобу, коней, птицю, овець, свиней, бджіл, кролів, пушних звірів та інших. Технолог-зоотехнік застосовує принципи біологічних, фізичних і соціальних наук до проблем, пов'язаних із виробництвом та управлінням тваринництвом. Зоотехнія також займається харчовими продуктами тваринного походження та їх первинною переробкою: м'ясом, молочними продуктами, яйцями, медом та іншими. Крім того, зоотехнія займається аспектами тварин-компаньйонів, включаючи їхнє харчування, догляд і добробут.

Вважаємо за необхідне включити спеціальність 204 «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва» в інтерпретації «Науки про тварин» замість «Тваринництво».

208 «Агроінженерія»: пропонується подати в редакції Н9 «Агроінженерія»

Пропонується залишити у галузі знань Н «Сільське, лісове, рибне господарство та ветеринарна медицина» спеціальність Н9 «Агроінженерія» та відповідністю кодам МСКО: 0712 Environmental protection technology, 0788 Inter-disciplinary programs and qualifications involving engineering, manufacturing and construction, 0888 Inter-disciplinary programs and qualifications involving agriculture, forestry, fisheries and veterinary. За результатами вступної кампанії 2023 року спеціальність «Агроінженерія» є другою за кількістю заяв вступників на здобуття ОС «Бакалавр» у галузі знань 20 «Аграрні науки та продовольство» та перевищує кількість заяв за галуззю знань 21 «Ветеринарія» (<https://osvita.ua/consultations/89708/>). В Україні існує постійна прогнозована потреба у фахівцях зі спеціальності «Агроінженерія» у галузях АПК, яка значно перевищує потребу в інженерних кадрах підприємств сільськогосподарського машинобудування. Кількість суб'єктів господарювання, які здійснюють свою діяльність у сферах виробництва сільськогосподарської продукції (із використанням сучасних механізованих технологій), а також обслуговування, продажу, ремонту та технічного сервісу машин та обладнання АПК значно перевищує кількість суб'єктів господарювання, які здійснюють діяльність в галузі с.-г. машинобудування, що свідчить про стабільну потребу економіки України у фахівцях з «Агроінженерії», критично важливу для післявоєнного відновлення нашої держави. Так, у 2023 р. кількість вступників на освітні програми бакалаврату спеціальності «Агроінженерія»

(3730 поданих заяв) становила понад 75% від кількості вступників на освітні програми спеціальності «Галузеве машинобудування» (4868 заяв). Провідні університети ЄС та США забезпечують підготовку фахівців зі спеціальності «Агроінженерія» («Agricultural Engineering»), наприклад, дослідницькі університети Вайнштефан-Тріздорф, Німеччина (<https://www.hswt.de/studium/studienangebot/bachelor/agrartechnik>) та Університет штату Айова, США (<https://www.abe.iastate.edu/undergraduate-students/agricultural-engineering/ae-curricula/>). Спеціальність «Агроінженерія» («Agricultural Engineering») викладається у десятках університетів провідних країн світу (у США: <https://www.prepler.com/best-colleges-for-agricultural-engineering> та Європі: <https://www.bachelorstudies.com/bachelor/agricultural-engineering/europe>).

Для України, як одного з провідних світових виробників та експортерів сільськогосподарської продукції, підготовка вітчизняних фахівців спеціальності «Агроінженерія» у необхідній кількості є питанням національної безпеки.

Вважаємо за необхідне включити спеціальність 204 «Агроінженерія» в новий перелік як Н9 «Агроінженерія».

229 «Громадське здоров'я»: пропонується внести до І8 «Громадське здоров'я», а не К5 «Громадське здоров'я та охорона праці»

Відповідно до нового Переліку нами виявлено, що спеціальність 229 «Громадське здоров'я» віднесено до галузі знань К «Сервіси» та спеціальності К5 «Громадське здоров'я та охорона праці». Проте, здоров'я населення є однією з найбільших цінностей, необхідною умовою для соціально-економічного розвитку країни. Створення оптимальних умов для реалізації потенціалу кожної особи упродовж життя, досягнення європейських стандартів якості життя та благополуччя населення є одним із основних завдань, визначених Стратегією сталого розвитку «Україна — 2020», схваленою Указом Президента України від 12 січня 2015 р. № 5, та частиною зобов'язань у рамках Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони.

Держава розглядає здоров'я населення як одну з найбільших цінностей, що є необхідним компонентом розвитку та соціально-економічного процвітання України. Саме тому створення оптимальних умов для реалізації потенціалу кожного громадянина впродовж усього життя та досягнення адекватних стандартів якості життя та благополуччя населення є одним із основних завдань Стратегії сталого розвитку «Україна–2020», затвердженої Указом Президента України від 12 січня 2015 року № 5, та частиною зобов'язань у рамках Угоди про асоціацію між Україною та ЄС. Збереження здоров'я та повноцінного життя громадян є однією з найважливіших цілей світової спільноти, що відображено у засадах європейської політики «Здоров'я-2020: основи Європейської політики в підтримку дій держави і суспільства в інтересах здоров'я і благополуччя». З огляду на це актуальною є комплексна реформа сфери громадського здоров'я, яка передбачає заходи, що вживає держава для попередження захворювань та збереження здоров'я своїх громадян.

Уряд схвалив Концепцію розвитку системи громадського здоров'я. Це допоможе створити єдину систему профілактичної медицини. Пріоритетом розвитку такої системи є принцип, при якому інтереси здоров'я мають враховуватися в усіх сферах державної політики. Це, зокрема, буде можливо через налагодження ефективного механізму співпраці з усіма центральними органами виконавчої влади, щоб обмінюватися інформацією про фактори, що впливають на стан здоров'я населення. Концепція визначає засади, напрями, завдання, механізми і строки розбудови системи громадського здоров'я з метою формування та реалізації ефективної державної політики для збереження та зміцнення здоров'я населення, збільшення тривалості та покращення якості життя, попередження захворювань, продовження активного, працездатного віку та заохочення до здорового способу життя шляхом об'єднання зусиль усього суспільства. Реалізація цього потребує висококваліфікованих фахівців для виконання завдань в галузі здоров'я людини, підготовку яких здійснює НУБіП України.

На сьогодні в країнах Європи та Північної Америки таких фахівців готують як на рівні бакалаврів, так і на рівні магістрів, а метою є практичне застосування наукових знань та технічних розробок для забезпечення здоров'я людини.

Тому, вважаємо за необхідне включити спеціальність 229 «Громадське здоров'я» до нового Переліку галузі знань I «Охорона здоров'я та соціальне забезпечення» спеціальність 18 «Громадське здоров'я» відповідна деталізована галузь за Міжнародною стандартною класифікацією освіти 0988 «Міждисциплінарні програми та кваліфікації, пов'язані з охороною здоров'я та соціальним забезпеченням».

241 «Готельно-ресторанна справа»: пропонується подати в редакції K2 «Готельно-ресторанна справа» замість редакції K2 «Готельно-ресторанна справа та громадське харчування»

У проекті Переліку, доцільно залишити підготовку здобувачів на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти за спеціальністю «Публічне управління та адміністрування». У навчальних закладах країн Європейського Союзу готують бакалаврів у сфері публічного управління та адміністрування. Зокрема, у 2023 році відкриті набори для 16 бакалаврських програм <https://www.bachelorstudies.com/bachelor/public-administration/europe>. Зокрема, у Латвійський університет природничих наук і технологій (Латвія) готує бакалаврів соціології організацій та публічного управління, Білкентський університет (Турція) – бакалаврів політології та публічного управління, Каунаський технологічний університет (Литва) – бакалаврів публічного управління, Університет де Віго (Іспанія) – бакалавр з публічного управління та менеджменту, Університет Ніколая Тітулеску (Румунія) – бакалаврів публічного управління, Міжнародний коледж бізнесу (Албанія) – бакалаврів публічного управління, Інститут CEVRO (Чехія) – бакалаврів публічного управління, Університетський коледж ім. Павла Влодковича в Плоцьку (Польща) – бакалаврів публічного управління тощо.

Тому пропонуємо 241 «Готельно-ресторанна справа»: подати в редакції К2 «Готельно-ресторанна справа» замість редакції К2 «Готельно-ресторанна справа та громадське харчування».

242 «Туризм та рекреація»: пропонується подати в редакції К4 «Туризм та рекреація» замість редакції К4 «Подорожі, туризм та рекреація»

На громадське обговорення винесено проєкт Переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти. Кафедра готельно-ресторанної справи та туризму провела моніторинг освітніх програм підготовки бакалаврів і магістрів у закладах вищої освіти країн Європейського Союзу. У результаті встановлено, що в Університеті суспільно-природничих наук ім. Вінцента Поля в Любліні (<http://surl.li/fozvw>) підготовка здобувачів за вищезазначеними ступенями здійснюється за спеціальністю «Туризм і рекреація»; в Університеті прикладних соціальних наук, Литва (<http://surl.li/fozwn>) – за спеціальністю «Туризм і відпочинок», Берлінському міжнародному університеті прикладних наук, Німеччина (<https://www.bachelorstudies.com/BBA/Hospitality/>) – за спеціальністю «Туризм і гостинність»; Університеті готельного менеджменту та гастрономії в Познані, Польща (www.wshig.pl) – «Готель-гастрономія»; Школі готельно-туристичного бізнесу VATEL (Франція, https://www.vatel.fr/fr/ecole-hoteliere-nimes/presentation-vatel-nimes?utm_source=google_business&utm_medium=nimes) – «Готельний бізнес і туризм».

На підставі європейського досвіду підготовки фахівців і багаторічного вітчизняного досвіду формування освітньо-професійних програм для туристичного і готельно-ресторанного бізнесу, Класифікатора видів економічної діяльності, Класифікації галузей економіки України, Закону України «Про туризм», а також у зв'язку з тавтологією понять, кафедра пропонує викласти назву спеціальності К2 «Готельно-ресторанна справа та громадське харчування» у такій редакції «Готельно-ресторанна справа» та спеціальність К4 «Подорожі, туризм та рекреація» у редакції «Туризм і рекреація».

Включити нову спеціальність І9 «Нутріціологія/дієтологія», яка на даний час є освітньою програмою у межах спеціальності 181 «Харчові технології»

Один із напрямків науки про харчування людини є нутріціологія. Нутріціологія – це інтегративна наука, яка вивчає поживні речовини та інші компоненти, що містяться у продовольчій сировині та продуктах харчування, їх дію і взаємодію, роль у підтримці здоров'я або виникненні захворювань, процеси споживання продуктів харчування. Вона досліджує мотиви вибору їжі людиною і вплив цього вибору на її здоров'я. Стосовно людини основне завдання нутріціології – забезпечення раціонального харчування, здатного впливати на регуляцію обмінних процесів і нормалізувати функції окремих органів і систем

Унікальність спеціальності полягає в тому, що: це одна із перших в Україні програм другого РВО; професійна підготовка фахівців здійснюється на вивченні

взаємодії харчових речовин з організмом людини для отримання позитивних результатів такої взаємодії, зменшення ризику захворювань, поліпшення якості життя, збільшення його тривалості, покращення репродуктивної функції, досягнення кращих спортивних результатів; у здобувачів формуються здатності розробляти харчові продукти нового покоління на основі принципів комбінаторики і застосування безпечної, біологічно повноцінної сировини та пропагувати основні положення та принципи раціонального харчування; здійснювати оцінку та корекцію раціону харчування людини.

Тому, підготовка фахівців із даної спеціальності є новим напрямком вищої освіти в Україні. Без сумніву, попит на таких спеціалістів постійно зростає разом із вдосконаленням вимог до сучасних харчових продуктів, створення яких передусім має базуватись на здійсненні корисного впливу для здоров'я споживачів. Таких фахівців за спеціальністю «Нутріціологія/дієтологія» готують у Польщі (Варшавський університет, Жешувський університет), у Франції (Ліонський університет; Вища школа сільського господарства та природничих наук (м. Ліль); Сорбонна), у США (Університет штату Пенсільванія; Університет Тафт, Гарвардська школа здоров'я (Бостон); Каролінський інститут (Швеція), Віденський університет (Австрія).

Вважаємо за необхідне включити спеціальність І9 «Нутріціологія/дієтологія» до «Проекту...» нового переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої та фахової перед вищої освіти галузі знань І «Охорона здоров'я та соціальне забезпечення» відповідна деталізована галузь за Міжнародною стандартною класифікацією освіти 0915 «Терапія та реабілітація».

ОСВІТНІЙ СТУПІНЬ «ДОКТОР ФІЛОСОФІЇ»

071 «Облік і оподаткування»: передбачити підготовку фахівців за освітньо-науковим ступенем «Доктор філософії» зі спеціальності D1 «Облік і оподаткування»

Підготовка докторів філософії за спеціальністю «Облік і оподаткування» є обов'язковою умовою для формування і поповнення науково-педагогічними кадрами випускових кафедр, що здійснюють підготовку фахівців за освітніми ступенями «Бакалавр» та «Магістр» із зазначеної спеціальності. Залучення науково-педагогічних працівників інших економічних спеціальностей до підготовки майбутніх бакалаврів та магістрів з обліку і оподаткування призведе до суттєвого погіршення якості підготовки бухгалтерів, аналітиків, аудиторів та інших фахівців, нестачу яких вже завтра відчує економіка держави під час післявоєнної відбудови.

Переконані, що в умовах повномасштабної війни та повоєнного відновлення економіки саме від якісної роботи бухгалтерської служби залежатиме точність і повнота відображення та оцінка фінансових результатів, інформаційне забезпечення та супровід вітчизняних й іноземних інвесторів. Фахівці з інших економічних спеціальностей не володіють методиками бухгалтерської оцінки як елементу методу

обліку, так як це виходить за межі концептуальних засад Стандартів освіти за цими економічними спеціальностями. Включення до проєкту Переліку спеціальності D1 «Облік і оподаткування» третього рівня вищої освіти (доктор філософії) сприятиме реалізації суспільних інтересів громадянського суспільства України на шляху подолання катастрофічних наслідків війни.

Вважаємо за необхідне підготовку фахівців за освітньо-науковим ступенем «Доктор філософії» зі спеціальності D1 «Облік і оподаткування».